



'Hala Umut Var': İtalya'nın Savaş Sonrası Kadın Mücadelesine Bir Film Yolculuğu

Gökçen Yavaş

İtalya'da, 26 Ekim tarihinden itibaren gösterimde olan 'Hala Umut Var' (*C'è Ancora Domani*), İstanbul'daki İtalyan Kültür Merkezi'nin 27 Kasım- 3 Aralık tarihleri arasında düzenlediği 14. 'Çağdaş İtalyan Sinemasıyla Buluşma' etkinliğinin kapanış filmi oldu. Film, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunu tarihsel bir anlatıyla ele alıyor.

Paola Cortellesi'nin hem ilk kez yönetmenliğini sergilediği hem de başrol oyunculuğu yaptığı 'Hala Umut Var', İkinci Dünya Savaşı sonrasında İtalya'daki yaşam koşullarını, faşizmin izlerini, kadına yönelik –aile içi– şiddeti, ataerkil düzeni ve bunlara karşı kadın mücadelesini çarpıcı bir şekilde ele alıyor. Filme damgasını vuran olay ise, 1 Şubat 1945'te eşit oy hakkının tanınmasıyla birlikte, 2-3 Haziran 1946'da İtalyan kadınların ilk kez oy kullandığı, İtalya'nın yönetim biçimine yönelik referandum. İtalya'da kadınların hem bireysel haklarını elde edişinin hem de siyasal ve toplumsal alanda varoluş mücadelesinin dönüm noktalarından biri olan bu gün, İtalya Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla 'yarın'a ışık tutuyor.

Senaryo yazımında, Furio Andreotti ve Giulia Calenda ile birlikte çalışan Cortellesi, [filmin çıkış hikayesinde](#) filmi ithaf ettiği kızına kadın haklarıyla ilgili okuduğu bir çocuk kitabının rol oynadığını söylüyor. Aynı zamanda, [büyükannelerinin kendisine anlattıklarını](#) yeni nesle aktarma isteğini vurgularken, geçmişle bugün arasında bir bağ kurmayı amaçlıyor. Film, komedi-drama olarak kendini konumlandırırken, siyah beyaz çekimiyle aynı zamanda yeni-gerçekçi sinemaya da gönderme yapıyor.

İlk kez 2023 Roma Film Festivali'nin açılışında gösterilen 'Hala Umut Var', bu yıl içinde en çok izlenen İtalyan filmi oldu. [Son verilere göre](#), en çok izlenen filmler listesinde, Barbie'den sonra (Oppenheimer'i da geçerek) ikinci sırada yer alıyor. Film, Roma'da bir apartmanın bodrum katında, üç çocuğu, ona sürekli şiddet uygulayan kocası (Ivano) ve bakımından sorumlu olduğu hasta kayınpederiyle birlikte yaşayan ve günlük farklı işlerde çalışan Delia'nın hikayesini anlatıyor. Film, Delia'nın kocasının ona uyguladığı şiddeti açılış sahnesiyle doğrudan vurguluyor. Evde bir yanda, yaşadığı 'savaş travmaları gerekçesiyle'

şiddeti alışkanlık haline getiren kocası ve geçimsiz kayınpederinin temsil ettiği ataerkil ve hiyerarşik yapı, ev dışındaki yaşamına da hakim. Örneğin, filmin bir sahnesinde, Delia, semsiye üreten bir işyerinde çalışırken, diğer erkek işçiyle neden eşit ücret alamadığını soruyor. Yine de, her gün eve döndüğünde - bir bölümünü gizlice ayırıp sakladığı - günlük kazancını kocasına teslim etme zorunluluğunun çok ötesinde, kendi amaçları için devam ediyor çalışmaya.

Delia'nın yaşadığı dönem, aynı zamanda [Roma şehrinin savaş sonrası koşullarını](#) anlatıyor: Yoksul mahalleler, uzun ekmek kuyrukları, şehirde Amerikan askerlerinin varlığı... Aynı zamanda, Amerikan askerlerinin Delia ile diyalogları da göze çarpıyor.¹ Öte yandan, Delia'nın ev ve iş dışındaki hayatında ise, ona arkadaşlık eden Marisa ve eskiden romantik bir bağı olan ancak şimdi sadece arada bir karşılaştığı araba tamircisi Nino var. Filmde, Delia'nın, 'bireysel kurtuluş yolu', Nino'nun şehirden ayrılırken ona birlikte gitme teklifine vereceği cevapla ilişkilendirilse de, Delia için mücadele çok daha farklı ve geniş bir anlama sahip.

Delia, tüm bu zorlu koşullar altında direnişten asla vazgeçmiyor. Delia'nın direnişçi yanı, filmde zamana yayılarak, izleyiciyi merakta bırakacak sahnelerle anlatılıyor. Örneğin, bir gün kendisine gelen gizli bir mektubun onda uyandırdığı heyecana veya onu harekete geçirecek umuda sıklıkla tanık oluyoruz. Belli ki bu mektup, kadının yaşamında yapacağı köklü değişimin sinyallerini veriyor.

Öte yandan, Delia'nın kocasıyla aralarında gittikçe zayıflayan duygusal ve romantik bağın yerini şiddete bırakması, Delia için sadece kişisel bir mesele değil. Delia bu zorlu - belki de bir süreliğine katlanacağı- deneyimini, kızının (Marcella) ve kendinden sonraki neslin yaşamaması için mücadeleye dönüştürüyor. Her ne kadar kocasının uyguladığı şiddete fiziksel olarak karşı gelemediği için kızı tarafından sert bir şekilde eleştirilse de Delia'nın farkındalığı daha sonra olayların yönünü değiştiriyor. Örneğin, önce aile içinde büyük bir amaç haline gelen evin genç kızına uygun bir eş bulma arayışı, kızının hali vakti yerinde bir gençle nişanlanmasıyla sonuçlansa da ilerleyen günlerde durum farklılaşıyor. Kızının nişanlısının, romantizminin yanı sıra şiddet kullanmasına tanık olan Delia için bundan sonra en büyük amaç kızını bu nişanlıdan kurtarmak oluyor. Burada kendi kocasıyla gençliğindeki ilişkisini hatırlıyor ve bu sebeple kızına kendi ayakları üzerinde duracak şekilde bir gelecek sağlamak önceliği haline geliyor. Delia bunu sadece manevi olarak değil, maddi kazancıyla da destekleyerek, kızının eğitim alması için çabalıyor.

Tüm bu yaşananlar dikkate alındığında, Delia için kadın mücadelesi, öyle görünüyor ki, kendi bireysel kurtuluş yolunu taşıyor. Delia'yı yaşadığı zorlu hayattan vazgeçirmesi için sadece onu romantik bir ilişkiye sürükleyecek bir seçim, onun direnişçi doğasına baştan

¹ İştene eve dönüş yolunda görev yapan askerlerle sıklıkla karşılaşan Delia'nın yere düşürdüğü fotoğrafını yerden alarak teslim ettiği bir Amerikan askeriyile olan diyalogundan söz ediliyor. Amerikan askeri, sonrasında Delia'ya çikolata hediye ediyor ve onunla konuşmak istiyor.

aykırı. Öyleyse, mektubun sırrı, onu bir kadın olarak özgürleşmeye götüren davette saklıyken, Delia bu yolda, sadece kendi iradesiyle emin adımlarla ilerliyor. Ayrıca ona eşlik edecek artık bir başkası daha olacak: kızı Marcella. Diğer bir deyişle, dönemin ve ülkenin en kritik aşamasında, kadın hareketinin, anneden kıza aktarımına tanık oluyoruz. Kadınlara hem bireysel hem de toplumsal anlamda özgürleşmenin ve yarınlara olan umudun ilk kıvılcımının parladığı tarihte...

2-3 Haziran 1946'da gerçekleştirilen referandumda, İtalyan kadınlarının birlikte, özgürce seçimlerini yapmaya gittikleri o sembolik gün; bu kez harekete geçerek ve [ağzı kapalıyken \(a bocca chiusa\)](#) bile şarkı söyleyerek gerçekleşiyor. İşte bu noktada, [Daniele Silvestri'nin](#) 2013 Sanremo Müzik Festivali için yazıp söylediği, halkın ve işçilerin sadece sözlerle ve pankartlarla haklarını savunduğu bir grevi anlatan '[A Bocca Chiusa'nın](#) sözleri filmin en çarpıcı sahnesine karışıyor:

'Ağzımda sadece bu dil varken, bunu da kesersen,

Durmuyorum, üzgünüm, ağzım kapalı bile şarkı söylüyorum!'

Kuşkusuz ki, filmde, yer verildiği şekilde bu şarkı sözü, ataerkil düzene karşı itaatkar olmayan kadınların kolektif hareketinin sembolüne dönüşüyor. Öte yandan, İtalya'da kadına yönelik şiddetin, bir üniversite öğrencisinin eski erkek arkadaşı tarafından öldürülmesiyle birlikte [yeniden gündeme gelmesi](#) bu hareketin önemine ayrıca dikkat çekiyor. Ülkede başta kadınlar ve öğrenciler tarafından düzenlenen protestolar, iktidar ve muhalefetin [ortak duruşu](#) bu anlamda memnun edici olsa da, mevcut sistemin eşitlikçi olmayan, ataerkil ve hiyerarşik yapısının bütünüyle kırılması için daha çok mücadele gerekiyor. Geçmişten günümüze alınan yolun yadsınamayacak ölçüde olduğunu varsayarak, yine de önümüzde uzanan mücadelenin uzunluğunun daha fazla olduğunu farkına vararak ilerlemek... Bu çerçeveden bakıldığında, filmin, izleyenler için (şimdi buna İstanbul'da olanlar da dahil), sadece tek bir ülkede değil, dünyanın her yerindeki kadınların mücadelesinin benzerliklerini yakalamaları için önemli bir fırsat olduğunu söyleyebiliriz.



Doç. Dr. Gökçen Yavaş, Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi. Yüksek Lisansını Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde, doktorasını Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü'nde (Avrupa Araştırmaları Enstitüsü) AB Politikası ve Uluslararası İlişkiler alanında tamamladı. 2007-2008 yıllarında Roma Università degli Studi di Roma Tré'de, 2017-2018 yıllarında Londra Queen Mary Üniversitesi Siyasal Düşünce Tarihi Merkezi'nde Misafir Araştırmacı olarak bulundu. Avrupa Siyaseti, Avrupa Güvenliği, İtalyan Siyaseti ve İtalya'nın Dış Politikası alanlarında çalışmalarını sürdürüyor.